

Ю. В. Мережко

кандидат педагогічних наук,
завідувач кафедри академічного та естрадного вокалу
Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка

К. О. Марченко

викладач кафедри академічного та естрадного вокалу
Інституту мистецтв
Київського університету імені Бориса Грінченка

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИКЛАДАЧІВ ВОКАЛУ У ВИЩІЙ ШКОЛІ

У статті досліджується питання особливостей формування професійної мобільності майбутніх викладачів вокалу у процесі фахової підготовки. Авторами розкрито сутність понять: «мобільність», «професійна мобільність». Визначено напрямки формування професійної мобільності сучасного педагога. Конкретизовано та описано ключові компоненти професійної мобільності майбутніх викладачів вокалу, до яких віднесено самоспостереження, самоаналіз, самооцінку, самоактуалізацію та саморозвиток. Наголошено, що професійний розвиток викладачів відбувається за рахунок розвитку ключових компетентностей, а саме: фахових, дидактичних, дослідницьких, лідерських, цифрових. Надано приклад, що у Київському університеті імені Бориса Грінченка започатковані різні модулі (фаховий, дидактичний, дослідницький, лідерський, модуль з розвитку цифрової компетентності), які підсилюють розвиток професійних компетентностей викладачів вищої школи, зокрема і викладачів вокалу.

У статті зазначено, що однією зі структурних компонентів професійної мобільності викладача вокалу є мотивація. Автори розділяють думку сучасного науковця Міляєвої В.Р. щодо сутності мотивації професійного вдосконалення особистості, яку вона визначає як сукупність внутрішніх спонукань, які зумовлюють, спрямовують та регулюють процес професійного зростання.

У матеріалах статті обґрунтовано необхідність формування у майбутніх викладачів вокалу базових знань з основ педагогічної технології, розвитку практичних вмінь пошуку інтернет-сервісів для можливого використання в процесі онлайн навчання. Надано приклади порталів створення інтерактивних вправ та завдань, кросвордів та ребусів, сервісів для проведення практичних завдань, перевірки отриманих знань студентів в реальному часі.

Перспективою подальших досліджень автори вважають пошук та створення науково-методичної системи підготовки майбутнього викладача вокалу до постійного професійного саморозвитку.

Ключові слова: професійна мобільність, майбутні вчителі вокалу, вища школа, інтернет-сервіси, конкурентоспроможність.

Постановка проблеми. Швидкі темпи соціально-економічних перетворень, радикальні зміни навколишньої дійсності, світові тенденції гуманізації, інтеграції та глобалізації суспільства та науки визначають нові пріоритети розвитку сучасної освітньої галузі.

Серед радикальних змін освіти сьогодні – оновлення структури, форм і методів функціонування навчально-виховного процесу в освітніх закладах, його максимальна інтенсифікація. Така модернізація у сфері освіти висуває особливі вимоги до викладачів. Сучасному суспільству потрібен конкурентоспроможний фахівець, відкритий до нових знань, здатний швидко освоювати соціальне середовище нового часу, адаптуватися до складних умов професійної дійсності, самостійно й відповідально приймати рішення, зорієнтований на успіх та постійне самовдоскона-

лення. Така необхідність формування професійного мобільного фахівця підкреслюється в Законі України «Про освіту», Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття»), Національній Доктрині розвитку освіти.

На сьогодні в освітній мистецькій галузі застосовується новий підхід до фахової підготовки викладачів вокалу, що визначає напрям, функціональні особливості музичних дисциплін, нові педагогічні методики; формування їх вмінь підлаштовуватись до умов нового часу, застосовувати новітні технології у подальшій професійній діяльності, які будуть базуватись на розвитку творчих здібностей молодого покоління та вокально-виконавської майстерності особистості як студента, так і педагога. Сучасне інтерактивне навчання, де в основі є «викладач-студент», зможе допомогти майбутньому спеціалісту отримати

необхідні знання, практичні вміння та навички, які знадобляться йому бути мобільним висококваліфікованим фахівцем на ринку праці, самостійно приймати професійні рішення та бути конкурентоспроможними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Проблему професійної мобільності досліджували багато вчених: Л. Амірова, В. Андреев, О. Горанська, Т. Гордєєва, Н. Василенко, І. Зимня. В їхніх наукових роботах висвітлена не тільки сутність та зміст професійної мобільності, а й ще методи її становлення. У роботі сучасного науковця В. Мартинюка професійна мобільність висвітлена як адаптація педагога до вимог нового часу, вміння знайти роботу, навчатися постійно, підвищувати рівень фахової професійності. Науковці В. Подмаркова та Н. Ривкіна розглядають професійну мобільність з позиції кар'єрного розвитку фахівця.

За останні роки велику увагу вчені приділяли саме професійній мобільності майбутніх викладачів. В наш час професійна мобільність є показником кваліфікованого фахівця, який вміє показати свій рівень професіоналізму.

Отже, **мета статті** – розкрити особливості формування професійної мобільності майбутніх викладачів вокалу в вищій школі.

Завдання статті:

1. Розкрити сутність понять: «мобільність», «професійна мобільність».

2. Визначити напрямки формування професійної мобільності сучасного педагога.

3. Визначити ключові компоненти професійної мобільності майбутніх викладачів вокалу.

4. Обґрунтувати необхідність формування у майбутніх викладачів вокалу базових знань з основ педагогічної технології, розвитку практичних вмінь пошуку інтернет-сервісів для можливого використання в процесі онлайн навчання.

Виклад основного матеріалу. Професійна мобільність є новою категорією, що досить швидко розвивається. Вона визначається як здатність швидко змінювати вид праці, переключатися на іншу діяльність у зв'язку із змінами техніки і новітніх технологій. Існує декілька визначень поняття «мобільність»:

– (від. лат. *mobilis* – рухливий) трактується як рухливість, готовність до швидкого виконання завдань [2, с. 384];

– інтегративна якість особистості, що об'єднує в собі сформовану внутрішню потребу в професійній мобільності, здібності та знання основ професійної мобільності [3, с. 64].

Розрізняють види мобільності: культурна, трудова, еко, академічна, територіальна, соціальна, трудова, професійна. На сьогоднішній день велика увага приділяється професійній мобільності та її формуванню.

До напрямів формування професійної мобільності сучасного педагога, на нашу думку, бажано віднести такі:

1) освоєння нової сукупності професійних знань у сфері професійної праці;

2) поява інтегрованих професій;

3) освоєння професій, що мають загальнопрофесійний, надспеціальний характер (наприклад, економіст, менеджер, маркетолог та ін.).

Професійний розвиток викладачів відбувається за рахунок розвитку ключових компетентностей, а саме: фахових, дидактичних, дослідницьких, лідерських, цифрових. У Київському університеті імені Бориса Грінченка започатковані різні модулі (фаховий, дидактичний, дослідницький, лідерський, модуль з розвитку цифрової компетентності), які підсилюють розвиток професійних компетентностей викладачів вищої школи, зокрема і викладачів вокалу.

Фаховий модуль включає:

1) план підвищення кваліфікації;

2) проходження фахового модулю на базі закладів-партнерів протягом навчального року.

Дидактичний модуль передбачає:

1) застосування пасивних, активних та інтерактивних методів;

2) запровадження навчання, заснованого на дослідженнях;

3) оволодіння технологією фасилітації.

Педагогічна фасилітація – специфічний вид педагогічної діяльності викладача, яка має за мету допомагати особистості в усвідомленні себе як самоцінності, підтримувати її прагнення до саморозвитку, самореалізації, самовдосконалення, сприяти її особистісному зростанню, розкриттю здібностей, пізнавальних можливостей;

4) використання проєктування та кейс-методу (метод конкретних ситуацій, метод ситуаційного аналізу);

5) розробку освітньої програми та програми навчальної дисципліни;

6) створення дизайну тренінгового заняття.

Дослідницький модуль передбачає:

1) підбір журналу для публікації у WoS/Scopus;

2) міжнародну діяльність індивідуальні та колективні грантові проєкти;

3) пояснення щодо показників публікаційної активності;

4) оформлення наукових праць, пошук сервісів для редагування текстів, оформлення бібліографічних посилань, перевірка наукових текстів на плагіат.

До змісту лідерського модулю відносяться:

1) знання про особливості партнерської взаємодії;

2) побудова власної траєкторії особистістю, розвиток лідерського потенціалу;

3) використання різних способів комунікації з різними цільовими аудиторіями;

4) розуміння психологічних основ феномену лідерства;

5) готовність до реалізації нововведень у викладацькій діяльності.

Модуль з розвитку цифрової компетентності включає:

1) застосування цифрових інструментів для вирішення завдань формувального оцінювання у змішаному навчанні;

2) застосування сучасних онлайн-сервісів та цифрових інструментів;

3) поєднання можливостей LMS із сучасними сервісами Веб 2.0 та Веб 3.0;

4) створення навчальних е-ресурсів різного формату.

Відповідно до змісту Концепції розвитку педагогічної освіти одним із проявів зниження рівня педагогічної освіти є погіршення якості самої освіти, яке зумовлене неспроможністю значної частини педагогічних працівників та здобувачів педагогічної освіти до опанування та практичного використання новітніх технологій і методик навчання, виховання та розвитку. Сучасному педагогу для підняття рівня суспільного престижу педагогічної праці необхідно володіти такими якостями, як креативність мислення і швидкість прийняття рішень, вміння відстежувати і правильно оцінювати стан навколишнього простору, здатністю до частого навченості і вміння пристосовуватися до нових обставин. Звідси випливає, що складовою професійної мобільності педагога виступає його готовність до постійних змін.

Однією зі структурних компонентів професійної мобільності викладача вокалу є *мотивація*. Мотивація професійного вдосконалення особистості визначається як сукупність внутрішніх спонукань, які зумовлюють, спрямовують та регулюють процес професійного зростання [5, с. 79].

Мотивація професійного вдосконалення особистості на різних стадіях становлення професіонала (настановлення, практичне оволодіння професією, акме, заключна (завершення професійної діяльності)) має різні особливості. Аналіз наукових джерел (Ж. Вірна, Є. Кайріс, В. Панок, Д. Труднов) зазначає, що настановлення щодо професійного вдосконалення формується вже на стадії навчання, де виникає і закріплюється інтерес до змісту професійного вдосконалення; індивідуальна значущість професійного вдосконалення; виникає прагнення і намір особистості удосконалювати професійну діяльність задля самореалізації у майбутній професійній кар'єрі. На цій стадії педагогу вищої школи дуже важливо зацікавити студента у виборі професійної діяльності.

На стадії практичного оволодіння професією студентом уточнюються його причини зацікавленості у професійному вдосконаленні; відбуваються корективи мотивів і цілей професійного

вдосконалення; з'являється перша задоволеність від результатів удосконалення професійної діяльності; виникають мотиви самореалізації особистості у професійній діяльності.

На стадії акме (професійного розквіту) посилюються мотиви особистісного зростання, престижності професії, професійної творчості; переважають конструктивні мотиваційні тенденції, які зорієнтовані на творіння, відбувається переосмислення проблем, що викликають незадоволення та збільшується кількість рішень на основі професійної інтуїції тощо.

На заключній стадії (завершення професійної діяльності) можливе декілька варіантів перетворення мотивації професійного вдосконалення. У першому варіанті студент планує продовжувати професійну діяльність, що визначає подальший розвиток мотивації його професійного вдосконалення. Другий варіант передбачає вихід вже сформованої особистості викладача на пенсію і зумовлює актуальність розвитку мотивації особистісного вдосконалення в інших сферах діяльності.

Важливою характеристикою мотивації професійного вдосконалення особистості є також сила і стійкість мотивів. Сукупність стійких мотивів, які спонукають до діяльності і задоволення потреб, визначають спрямованість особистості [6, с. 93–112; 7, с. 14–16]. Зазвичай мотиви, які складають спрямованість на професійне вдосконалення, неоднорідні за походженням, характером зв'язку з професією. У цьому плані їх правомірно поділити на декілька груп.

Це мотиви, які:

1) відображають потребу в тому, що складає зміст професії [5, с. 82];

2) пов'язані з відображенням деяких особливостей професії у суспільній свідомості (мотиви престижу, суспільної значимості професії) [8, с. 32–56];

3) виявляють раніше сформовані потреби особистості, що актуалізувалися при взаємодії з професією (саморозкриття та самоствердження, матеріальні потреби, особливості характеру, звичок тощо) [19, с. 14];

4) виокремлюють особливості самосвідомості особистості в умовах взаємодії з професією (впевненість у власній особистій придатності, у володінні достатнім творчим потенціалом тощо) [10, с. 127];

5) показують зацікавленість людини зовнішніми атрибутами професії.

У педагогічній сфері актуально постає проблема формування професіоналізму та професійного становлення. Професіоналізм передбачає наявність професійної самосвідомості. Завдяки професійній самосвідомості відбувається поєднання внутрішнього змісту діяльності педагога та зовнішнього її вираження у педагогічній техніці.

Процес формування професіоналізму дуже складний та передбачає формування різних професійних мотивів, їх перетворення, підпорядкування, а також формування професійної самосвідомості. Формування професійних мотивів, їх підпорядкування виникають не в процесі засвоєння, а переживання (проживання) їх. Цей процес завжди емоційно насичений та творчий [11 с. 65–80].

С. Рубінштейн писав: «Самосвідомість – не успадкована здібність, властива людині, а продукт розвитку; при цьому самосвідомість не має своєї окремої від особистості лінії розвитку, але включається як сторона в процес її реального розвитку. В ході цього розвитку, по мірі того як людина набуває життєвого досвіду, перед нею відкриваються не тільки нові сторони буття, але й відбувається більш чи менш глибоке переосмислення життя. Цей процес переосмислення, який проходить через все життя людини, визначає мотиви її дій і внутрішній смисл тих завдань, які вона вирішує в житті» [12, с. 640].

Професійну самосвідомість можна визначити як соціально-ціннісний образ себе і ціннісно-сміслову ставлення до себе в професійній сфері, вони пов'язані з бажанням змінити та удосконалити професійний статус. Однією з головних форм професійної самосвідомості є спроба визначити зміст особистої творчої діяльності та самореалізації в професійній діяльності [11].

Через такі змістові компоненти професійної мобільності: *самоспостереження, самоаналіз, самооцінку, самоактуалізацію, саморозвиток* – майбутній викладач вокалу може пізнати себе.

Дуже важливим для майбутнього педагога є самоспостереження, що виступає як засіб вивчення, аналізу та синтезу власних вчинків і дій. У процесі самоспостереження студент спирається на рефлексію, тобто на розмірковування та переживання щодо власних психічних станів у процесі навчання. Самоспостереження відносять до дидактичного принципа, що зумовлює успішність та удосконалення педагогічної діяльності. І саме самоспостереження є передумовою розвитку самовиховання, на основі якого розвивається репродуктивна і творча уява особистості майбутнього викладача.

Самоаналіз – це аналіз власних вчинків у співвідношенні їх із намірами. Найцінніша риса сучасного фахівця – вміння аналізувати та оцінювати власну діяльність. Професійний потенціал педагога пов'язаний з вмінням адекватно та точно аналізувати педагогічну ситуацію, в якій він знаходиться, чітко оцінювати себе, формувати уявлення про себе, як фахівця і про своїх студентів, про предмет, що викладає, і педагогічні новітні технології та методики, що застосовує у професійній діяльності. Все це є предметом професійного самоаналізу та самооцінки викладача.

Професійний самоаналіз є одним із важливих факторів удосконалення практичної діяльності педагога, оскільки він створює можливість визначити та комплексно проаналізувати рівень сформованості професійної компетентності.

У педагогічній літературі аналіз і самоаналіз розглядаються як пізнавальні аспекти та методи пізнання педагогічної діяльності. Застосування цих видів діяльності допомагає викладачу зрозуміти сутність педагогічних процесів та явищ. На основі аналізу педагогічних явищ будується професійний самоаналіз викладача. Працюючи зі студентами, впливаючи на них, педагог мобілізує себе, що є елементом самоаналізу. Аналізуючи заняття з сольного співу колег, викладач вокалу намагається аналізувати власні. Таким чином, зовнішній аналіз переходить у внутрішній самоаналіз.

Сьогодення диктує нові вимоги до організації освітнього процесу в вищій школі мистецького спрямування. Впроваджені карантин проти розповсюдження вірусу COVID змінив не тільки наше повсякденне життя, а й запровадив великі зміни в систему освіти. Під час дистанційного навчання аудиторну систему замінило онлайн навчання. Воно й показало, наскільки ми готові та вміємо навчатися самостійно. Адже вимоги нового часу – висока здатність до самоосвіти, самоорганізації. Вимоги часу – встигати за часом! Так для майбутнього педагога дуже важливо бути мобільним, підлаштовуватись під нові вимоги та вміти розв'язувати найскладніші проблеми в професійній діяльності.

Отже, сучасний викладач має бути мобільним, процес формування професійної мобільності викладача залежить від багатьох факторів: модернізації системи вищої освіти, появи нових інформаційних технологій, вимоги часу.

Для того, щоб в умовах карантину проводити онлайн заняття, викладачу потрібно знати про такі портали, на яких можна створювати інтерактивні вправи, музичні кросворди та ребуси, розробляти інтерактивні завдання, за допомогою яких студенти можуть перевірити і закріпити свої знання в цікавій ігровій формі (таб.1):

Дистанційне навчання може відбуватися за допомогою таких сервісів, що дозволяють не тільки проводити онлайн заняття (практичні, лекції, семінарські) та консультації (табл. 2), а ще й перевіряти та оцінювати студентів в реальному часі (табл. 3). Портали безкоштовні, що спрощує вхід студентам до системи навчання:

Найбільш поширеною формою дистанційного навчання є відеоконференції та онлайн-семінари, більш інформаційними є такі сервіси як: Microsoft teams, Zoom, Hangouts meet та Skype Meet Now, в яких можна виводити презентацію на екран, додавати відео та аудіо матеріали в реальному часі.

Таблиця 1

Портали створення інтерактивних вправ та завдань, кросвордів та ребусів

Назва + покликання	Опис	Примітка
Flippity	Колекція цифрових інструментів, які допоможуть створити інтерактивні вправи та завдання в ігровій формі.	Для роботи потрібно мати обліковий запис Google, щоб зберігати створене.
Rebus1.com	Задайте будь-яке слово або фразу – і програма миттєво згенерує за вашим запитом ребус!	Можна створювати ребуси також англійською та російською мовами.
Генератор кросвордів українською	У спеціально відведеному полі потрібно ввести слова, з яких утвориться кросворд, і натиснути на відповідну кнопку для автоматичної генерації. Готовий кросворд можна завантажити.	–
LearningApps	Призначений для розробки, зберігання інтерактивних завдань з різних предметних дисциплін, за допомогою яких здобувачі освіти можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі	Інструкція зі створення завдань у LearningApps.

Таблиця 2

Сервіси, за допомогою яких можна проводити онлайн заняття та консультації

Назва	Опис	Примітка
Microsoft teams	Сервіси для проведення відеоконференцій та онлайн-зустрічей.	–
Zoom		
Hangouts meet		
Skype Meet Now	Проведення відеонарад і конференцій без реєстрацій і завантажень.	Кількість учасників конференції – не більше 50 осіб.

Таблиця 3

Портали, які допомагають оцінити знання студентів в реальному часі

Назва	Опис	Примітка
ClassDojo	Простий інструмент для оцінювання роботи групи здобувачів освіти в режимі реального часу. Тут створена комфортна система заохочення з різними ролями та рівнями доступу.	–
Moodle	Безкоштовна відкрита система управління дистанційним навчанням.	–
Google Classroom	Безкоштовний сервіс для організації дистанційного навчання та перевірки знань. Дозволяє оприлюднити завдання через інтернет та оцінити роботу здобувача освіти.	Для користування сервісом потрібно мати обліковий запис у Google. Відеокурс із використання Google Classroom.

Деякі навіть не потребують реєстрації та завантаження, що є зручним для студентів, які навчаються через смартфони.

Професійна мобільність – відноситься до виду соціальної мобільності, що визначається не тільки вмінням особистості змінювати професію, напрямок діяльності і місце, але й здатністю приймати нестандартні та самостійні рішення, які спрямовані на розвиток рівня фахової компетенції, та вміння освоювати професійне, освітнє, національне і соціальне середовище нового часу.

Професійна мобільність – це якість фахівця, яка складається з багатьох знань, здібностей, умінь, індивідуальних якостей тощо. Основним моментом є вільне вираження індивідуальності, можливість по-новому, розглянути професійну і життєву ситуацію. А це притаманне лише творчій людині, яка володіє вмінням креативно мислити.

Тож для ефективної педагогічної діяльності майбутніх викладачів вокалу важливо розуміти на основах педагогічної технології, а також вміння застосовувати та використовувати їх, що означає вміння осмислити інновації в фаховій діяльності, вміння співвідносити їх з власними досягненнями

та інтересами, застосовувати на практиці. Одними з основних ідей сучасної педагогіки є підтримання прагнення студента до самоактуалізації – розвитку природних здібностей, пошук життєвості. Реалізація самоактуалізації лежить в таких системах цінностей як: успіх і досягнення, накопиченні багатства, набуття статусу, підвищення життєвого рівня.

Самоактуалізація є важливою складовою професійної мобільності, оскільки сприяє задоволенню комплексу потреб молодих фахівців. На нашу думку, професійна компетентність і самоактуалізація це гарантія успішного процесу розвитку професійного фахівця.

Також важливою складовою розвитку професійного фахівця є *саморозвиток*. Забезпечення процесу саморозвитку майбутніх викладачів, формування їхньої готовності до безперервного професійного саморозвитку є завданням сучасної вищої педагогічної освіти.

Висновки і пропозиції. Таким чином, мобільність викладача вокалу – це шлях до фахової компетентності, професіоналізму, прагнення до самоактуалізації, самовдосконалення. На нашу думку,

професійна мобільність майбутнього викладача вокалу включає такі складові частини, як мотивація, самоспостереження, самоаналіз, самооцінку, самоактуалізацію та саморозвиток. Необхідною особливістю формування професійної мобільності у конкурентоспроможного педагога, орієнтованого на безперервний професійний саморозвиток і самовдосконалення, є формування у нього базових знань з основ педагогічної технології, розвитку практичних вмій пошуку інтернет-сервісів для можливого використання в процесі онлайн навчання.

Перспективою подальших наших досліджень буде пошук та створення науково-методичної системи підготовки майбутнього викладача вокалу до постійного професійного саморозвитку.

Список використаної літератури:

1. Латуша Н.В. Поняття професійна мобільність у педагогічному аспекті. URL: [irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64).
2. Прохоров А.П. Большая советская энциклопедия. Москва : Из-во «Советская энциклопедия». Т. 16. 1974. 384 с.
3. Порцевская Е.Д. Факторы развития профессиональной мобильности молодого специалиста Российской Федерации. *Актуальные проблемы изучения профессиональной мобильности и правосознания молодых специалистов*: сб. материалов Междунар. науч.-практ. конф. (Санкт-Петербург, 27-28 сент. 2013 г.). Санкт-Петербург, 2013. С. 63–69.
4. Educational Era студія онлайн-світу *Онлайн-курс для педагогів та керівників закладів професійно-технічної освіти (ПТО) про дистанційне навчання та застосування технологій дистанційного навчання в умовах карантину*. URL: <https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:MON-DECIDE+1+2020/about>.
5. Міляєва В.Р. Формування фахової компетентності державних службовців у системі підвищення кваліфікації : монографія. Дрогобич : Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2011. 298 с.
6. Бондаренко А.С. Психологическая помощь: теория и практика. Київ: Укртвпрес, 1997. 216 с.
7. Труднов Д.Г. О профессиональной деформации практического психолога. *Психотерапия для профессионалов*. 2002. № 1. С. 14–16.
8. Вачков И.И. Основы технологии группового тренинга. Психотренинги. Москва : «Ось-89», 2000. 224 с.
9. Битянова М.Р. Организация психологической работы в школе. Москва : Совершенство, 1997. 21 с.
10. Кон И.С. Социология личности. Москва : Политиздат, 1967. 449 с.
11. Бережнова Л.Н. Профессиональный самоанализ студента как особая проблема педагогического вуза (в аспекте гуманизации образования). *Проблемы гуманизации образования: Сборник научных статей*. Санкт-Петербург : Из-во РГПУ им. А. И. Герцена, 1999. 95 с. С. 65–80.
12. Рубинштейн С.Л. Основы общей психологии. Санкт-Петербург : Питер Ком, 1999. 720 с.

Merezhko Yu., Marchenko K. Features of professional mobility formation of future vocal teachers in the process of professional training

The article researches the features of professional mobility formation of future vocal teachers in the process of professional training. The authors describe the essence of the following concepts: mobility, professional mobility. The directions of professional mobility formation of modern teachers are defined. The key components of professional mobility of future vocal teachers are specified and described, which include self-observation, self-analysis, self-assessment, self-actualization, and self-development. It is emphasized that the teachers' professional development is due to the development of key competencies, namely: professional, didactic, research, leadership, digital ones. An example is given that various modules (professional, didactic, research, leadership, a module on digital competence development) have been launched at Borys Grinchenko Kyiv University, which strengthens the development of professional competencies at higher school teachers, including vocal teachers.

The article states that one of the structural components of the professional mobility of vocal teachers is motivation. The authors share the opinion of modern scientist V. Milyaeva on the essence of motivation for an individual's professional development, which she defines as a set of internal inclinations that determine, direct, and regulate the process of professional growth.

The article's materials substantiate the need for the formation at the future vocal teachers' of basic knowledge of pedagogical technology, development of practical skills to search for Internet services for possible use in the process of online learning. Examples of portals for creating interactive exercises and tasks, crosswords and puzzles, services for practical tasks, testing students' knowledge in real-time are given.

The authors consider the search for and creation of a scientific and methodological system of preparation of the future vocal teacher for constant professional self-development to be a prospect of further research.

Key words: professional mobility, future vocal teachers, high school, Internet services, competitiveness.